

Fritidsaktiviteter var annerledes for ungdom for 100 år sida.

Lovlege og ulovlege danseplassar i Notodden...

Dansseplassar var kjærkomne samlingsplassar for fest- og dansekåt ungdom før i tida. Og med anleggstida her på Notodden kom rallarane med sin musikk - i hovudsak trekkspel o "flatfele" - som etterkvart ofte tok over for hardingfela som hadde råda grunnen tidlegare. Og snart kom ymse danseorkester og meir moderne musikk.

Det var fleire danseplassar utomhus her på Notodden. Ragnar Moen kan fortelje om desse plassane:

- * Moen - ein plass som låg under Ramsflog.
- * "Gluggen" - som låg i botn og like på nordsia av sjukhusbakken.
- * Dalen - under Anundskås.
- * Langkås - som låg ved den gamle travbanen.
- * Bjørkemoen - ved Lienfoss.

I 1907 var det en stor lockout i hele papirindustrien i Norge. Fabrikkene på Skotfoss ved Skien kom til å bli en del av denne. Det var bakgrunnen for at noen av de ansatte reiste til Notodden.

Finn ut hva lockout betyr.

"Telen, lørdag 7. februar 1948.

Da Skotfoss hornmusikk i 1907 spilte til dans på "Gluggen"

Skotfoss hornmusikk bestod av 14 til 24 mann. Under konflikten i papirindustrien 1907, dro sju av disse på turne. Det var en ess-klarinet, en basunist, en annentenor, et althorn, en b-kornett og en tuba. Den første ferda gikk til Notodden, her pågikk Hydros store nyanlegg, og byen var overfylt av anleggsarbeidere fra alle landets kanter. Vi ble på Notodden noen dager og losjerte i en låve som tilhørte en kjenning fra Skotfoss, som var havna på Notodden som vognmann. Vi spilte rundt om i byen, der vi kunne komme til, men noen større fortjeneste ble det ikke.

Vi levde for det meste på «tørrmat», men en og annen gang spiste vi middag på Tvetens kafe. Det var 4 kjøttkaker til manns og sviskegrøt med mjølk for 75 øre. Billig og god mat.

Vi tok et par turer opp til Svælgfoss. Så kom søndagen med strålende vær. Byen var som utdødd. Mens vi går og rusler omkring i byen, kommer en politi og hilser på oss. Dere bør gå over til «Gluggen» og spille der, sa han. «For der er det alltid folk. Og så er det kommet noe rask til byen som vi helst vil være av med», la han til.

Vi dro over til «Gluggen», som ligger på hi sia av elva og på Heddals grunn.

Det som gikk for seg her hadde Notodd-politiet ikke noe ansvar for. Det var her storgaukinga gikk for seg i anleggstida. La du en tikrone på en stubbe her og gikk utafør området et øyeblikk, stod der ei flaske brennevin når en kom att.

Jo, det var folk her, både kvinnfolk og karer, men publikumet var nokså blanda. Vi spilte opp til dans. Da vi hadde spilt et kvarters tid, kom den rike bonden på Tinnes anstigende.

«Håken har gitt dekan lov te å spela her?» spør han.

«Politiet på Notodden», svarte vi og følte oss på sikker grunn.

«Det er eg som eig gronnen her, men håken e dekan?»

«Vi er lockoutede fra Skotfoss».

«Å e det dekan det nå. Da ska dekan få lov til å spela her i to timar, da trur eg dekan har fått dei pengan her e å få, og her har dekan 10 kronur fra meg», sa han og gikk.

Spilte for Eyde

Dagen etter var mandag, og byens direksjon hadde møte i den nye administrasjonsboligen. Vi bestemte oss for å spille for storkarer.

Vi stilte oss på ytterste kanten av den store gruslagte plassen og spilte de fineste stykkene vi hadde. Da blir vi var et kjent ansikt i et av vinduene. Det er direktør Smith ved Skotfoss bruk. Han nikker og smiler og ser ikke det minste arg ut. Han mintes sikkert alle de 17. maimorgenene vi hadde troppet opp foran boligen hans og spilt «Ja vi elsker» og Marsj av Møller.

Der kom sjølve over høvdingen Eyde ut og vinka på oss. «Vær så god», sa Eyde og flidde meg en tikrone. «Nå kan dere gå bort å spille foran funksjonærboligene», sa han. «Der borte vil de sikkert sette pris på musikken». Vi fulgte oppmodningen, men vi så ikke et menneske noen steder, så den moroa oppgav vi straks. Det gikk opp for oss at Eyde hadde gitt oss tipset for å bli av med oss. Vi forstyrret sannsynligvis forhandlingene.

Til Kongsberg

Vi tok nå fatt på Meheia til Kongsberg og kom fram ut på kvelden. Tok inn på Victoria hotell og krabba til køys trøtte og slitne etter marsjen over heia.

Dagen etter, så snart politimesteren er kommet på plass, er vi der for å få tillatelse til å spille i byen. Men det slapp vi. Bystyret hadde nylig gjort vedtak om å forby omreisende å musisere i byen. Vi tok toget til Drammen og her fikk vi lov til å spille i byen, men på visse vilkår. Vi skulle bare spille inne i gårdsromma. Her fikk vi vesentlig bare sultelønna tjenestejenter som publikum, og det dalte ned en og annen 5 øring ned til oss.

Da vi hadde spilt i 4 timer var utbytte omlag 4 kroner. Dette gikk ikke. Vi hadde ikke penger nok til å ta toget til Skien. Vi bestemte oss for Kongsberg, men vi hadde ikke penger til billetter dit heller. Jeg panta klokka og fikk 9 kroner for den. Vi kjøpte bikkjekjeks og tok toget til Kongsberg.

Ved sjutida om kvelden var vi i Sølvverksbyen, men nå var politikammeret stengt, og vi måtte oppsøke politimesteren privat. Etter å ha brukt all veltalenhet vi rådde over fikk vi lov til å spille i utkanten av byen i en og en halv time. Det gikk fint. Vi tok inn 75 kroner i løpet av en kort tid og folk kom med mat.

Tilbake til Notodden

Vi gjorde oss ferdig og tok fatt på Meheia om natta, og kom fram til Notodden før byen var våkna. Låven til vognmannen var låst, og vi gikk over til «Gluggen». Det var strålende vær og vi var trøtte, raska sammen gamle sekker og fillete tepper å la oss til å sove. Da vi våkna ut på formiddagen oppdaga vi at vi var gørr lusede. Vi tok av oss tøyet og gikk på lusefangst en times tid, og dro over til Notodden for å få noe mat i livet. Da vi kom til Tvetens kafe, lå der et telegram til oss om at vi måtte komme hjem igjen med første båt, for nå forelå resultatet av

forhandlingene som skulle stemmes over.

Da vi hadde plassert oss ombord i «Telemarken», sier Greven. «Det er ergerlig at vi ikke har «Sosialistmarsjen» med oss, for den må vi spille når vi kommer fram. Du får skrive opp for oss understemme, du Even, for du husker så godt. Vi som har melodonten, husker den nok.

Jo da, jeg skreiv opp på må få, og resultatet viste seg da vi spilte marsjen på veien fra kanalen og opp til lokalet. Så falsk har aldri noe musikkstykke blitt spilt. Kattene mjaua, bikkjene hvinte og funksjonærfruene oppe ved Bruket vrei hendene og grua seg over disse forferdelige sosialistene.

En time senere var det hele glemt. Det var blitt forlik. Konflikten var ordnet, og arbeidet skulle atter ta til.”

Tekst fra facebookside: Vi som vokste opp på Notodden.

